

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun Teklifi”miz gerekçesiyle ekte sunulmuştur.

Gereğini saygı ile arz ederiz.

Oya ARASLI

Ankara Milletvekili

2.- Güldal OKUDUCU	İstanbul Milletvekili
3.- Nevin Gaye ERBATUR	Adana Milletvekili
4.- Bihlun TAMAYLIGİL	İstanbul Milletvekili
5.- Canan ARITMAN	İzmir Milletvekili
6.- Özlem ÇERÇİOĞLU	Aydın Milletvekili
7.- Gülsüm BİLGEHAN	Ankara Milletvekili
8.- Sıdıka AYDOĞAN	İstanbul Milletvekili
9.- Türkan MİÇOOĞULLARI	İzmir Milletvekili
10.- Zeynep Damla GÜREL	İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Nüfusun yarısını oluşturan **ancak, sorumlulukları ile orantılı hakları henüz elde edememiş olan kadınların** statülerini yükseltmek amacıyla ulusal mekanizmaların kurulmasına yönelik karar, 1975 yılında yapılan Birleşmiş Milletler Dünya Kadın Konferansında kabul edilen Nairobi İleriye Yönelik Stratejileri Belgesinde yer almıştır. 1975 yılından itibaren, kadın erkek eşitliğini sağlamaya yönelik faaliyetler yürütmek veya bu faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamak üzere bir çok ülkede çeşitli düzeylerde ulusal mekanizmalar kurulmuştur. Bu gün, Birleşmiş Milletler üyesi olan 144 ülkede kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik ulusal mekanizma bulunmaktadır. İtalya, Kosta Rika ve Kamboçya ulusal mekanizmayı içine alacak ayrı bakanlıklar kurmuş ülkelerdendir.

Birçok batılı ülke ise sadece tek mekanizma ile yetinmemiş; eşitliğe yönelik kurumsal yapılarını çeşitlendirmiştir. Örneğin, İngiltere'de ulusal mekanizmayı, Kadın Birimi, kadın konusundan sorumlu iki Bakan, Kabine Alt Komitesi ve Eşit Fırsatlar Komitesi oluşturmaktadır. Kadın-erkek eşitliği konusunda çok önemli ilerlemeler kaydetmiş bulunan Norveç'te, eşitlik konusundaki ulusal mekanizmalar dört düzeyde örgütlenmiştir. Benzer yapılanmalar Hollanda'da da bulunmaktadır. Fransa'da Meclis ve Senato düzeyinde, iki Kadın Hakları ve Eşit Fırsatlar Parlamenterler Delegasyonu bulunmaktadır. Bu delegasyonlar, hükümetin eşitlik konusunda yaptığı faaliyetler hakkında yasama organını bilgilendirmek, ilgili yasaların çıkarılmasına öncülük etmek, yasaların sonuçlarını değerlendirmek ve benzeri işleri yürütmektedir. Portekiz'de her dört yılda bir yenilenen Eşitlik, Eşit Fırsatlar ve Aile Komitesi kurulmuştur. Komite, ulusal düzeyde sektörel politikaları analiz etmekle, eşit fırsatları hayata geçirecek siyasal önlemleri almakla, mevcut yasaların eşitlik üzerindeki etkisini incelemekle ve yasaların uygulanmasını izlemekle görevlidir. İspanya'da Kongre ve Senato Karma Komisyonu koordinasyon organı olarak işlev görmektedir. Komisyon, kadın haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla çalışmalar da yapmaktadır. Ülkemizde Kadınlara Karşı her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin uygulamaya geçirilmesi ve cinslerarası eşitliğin sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla T.B.M.M'de 20. dönemde bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmuş; Komisyon hazırladığı raporu 1998 yılında T.B.M.M'ye sunmuştur. Raporda tavsiye edilen hususlardan birisi de Meclis'te sürekli bir kadın-erkek eşitliği komisyonu kurulmasıdır. Ancak, bu öneri yaşama geçirilememiştir. Kadın-erkek eşitliği Komisyonu kurulması için, 21. dönemde T.B.M.M'de yapılan girişimler ise, İktüzük değişikliği teklifinin

Anayasa Komisyonu tarafından geri çekilmesi nedeniyle sonuçsuz kalmıştır.

Pek çok ÷lkede çeşitli isimler altında faaliyet gösteren kadın-erkek eşitliğini izleme komisyonlarının benzeri bir birimin Türkiye'de de kurulması, bugün artık acil bir gereksinim haline gelmiştir. Bu nedenle, T.B.M.M'de 21. dönemde bu konudaki İçtüzük değişikliği teklifi ile ilgili olarak ifade edilmiş görüş ve eleştiriler de dikkate alınarak, kadın-erkek eşitliğini izlemek üzere T.B.M.M Başkanlığı'na bağlı bir Kurul oluşturulması için gerekli düzenlemeyi yapmak amacıyla söz konusu kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu maddede Kanun'un amacı gösterilmiştir.

Madde 2- Bu maddede Siyasî parti grupları ile bağımsızların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki sayılarının üye tamsayısına oranı ölçüsünde yer alacağı ilkesi esas alınarak Komisyon'un kuruluşuna ilişkin hususlar belirlenmiştir.

Madde 3- Bu maddede, Komisyonun görevleri gösterilmiştir.

Madde 4- Bu maddede, Komisyonun yetkileri gösterilmiştir.

Madde 5- Bu maddede, Komisyonun çalışma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Madde 6- Bu maddede, Komisyonun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nca havale olunan başvurularla ilgili konuları incelemesine, incelemenin sonucunu ve yapılmakta olan işlemleri başvuru sahibine bildirmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Madde 7- Bu maddede, Komisyon çalışmalarında uyulacak mevzuat ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın Komisyon üzerindeki denetim yetkisine ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Madde 8- Yürürlük hükmüdür.

Madde 9- Yürütme hükmüdür.

KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİNİ İZLEME KURULU KANUN TEKLİFİ

Amaç

Madde 1- Bu kanunun amacı; Dünya'da ve ülkemizde kadın-erkek eşitliği konusundaki gelişmeleri izlemek, uygulamaların bu gelişmelere uyumunu değerlendirmek ve alınacak önlemler hakkında çalışmalar yapmak, cinslerarası eşitsizlikle ilgili başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu'nun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kurulun Kuruluşu

Madde 2- Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisince belirlenecek Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu'nda, siyasi parti grupları ile bağımsızlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki sayılarının üye tam sayısına oranı ölçüsünde temsil edilirler.

Kurul üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk devre için seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

Kurul bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtabi, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla yapacağı toplantıda, katılanların salt çoğunluğuyla ve gizli oyla seçer.

Kurulun görevleri

Madde 3- Kadın –Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- a) Kadın –erkek eşitliği konusunda uluslararası alanda genel kabul gören gelişmeleri izlemek,
- b) Türkiye'de kadın- erkek eşitliğinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası andlaşmalara, T.C Anayasasına ve kanunlara ne ölçüde uygun olarak uygulamaya geçirildiğini incelemek, bu amaçla araştırmalar yapmak, bu alanda iyileştirmeler ve çözümler önermek,
- c) Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası andlaşmaların kadın- erkek eşitliği ve kadın hakları konusundaki hükümleri ile T.C. Anayasası ve diğer ulusal mevzuat arasında uyum sağlamak için yapılması gereken değişiklikleri ve düzenlemeleri belirlemek,

d) Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek,

e) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nca havale edilen, kadın-erkek eşitliğinin ihlâline ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,

f) Her yıl yaptığı çalışmaları, elde ettiği sonuçları ve kadın-erkek eşitliği konusunda yurtiçindeki ve yurt dışındaki gelişmeleri kapsayan bir rapor hazırlamak.

Kurulun Yetkileri

Madde 4- Kadın- Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu görevleri ile ilgili olarak; Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgilileri çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Kurul gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgisine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir

Kurulun Çalışma Usul ve Esasları

Madde 5- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Kurul, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

Kurul, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunar. Bu raporlar Danışma Kurulu'nun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Kurul raporları Başbakanlık ile ilgili bakanlıklara da, T.B.M.M Başkanlığı'nca gönderilir.

Kurulun gerekli görmesi halinde; inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için, Kurul raporu ilgili mercie bildirilir.

Kurul alışmaları ile ilgili olarak, yurtiçi ve yurtdışı gevlendirmelere ait giderler, Kurul kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın onayı ile 6245 sayılı Harcırar Kanunu hükümlerine göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesi'nden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi

Madde 6- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nca havale olunan başvurular ile ilgili konuları inceler.

Kurul, başvuru sahibine, başvurunun sonucu ve yapılan işlem hakkında, başvurunun Kurul'a havale tarihinden başlayarak en geç üç ay içinde bilgi verir.

Kurul alışmalarında Uygulanacak Hükümler ve Denetim

Madde 7- Kadın-Erkek Eşitliğini İzleme Kurulu'nun çalışmalarında, bu Kanun'da açıklık olmayan hallerde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

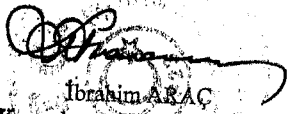
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerindeki denetleme yetkisi, bu Kurul için de geçerlidir.

Yürürlük

Madde 8- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğü girer.

Yürütme

Madde 9- Bu kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

Aşlı gibidir

İbrahim ARAC
Kanunlar ve Kararlar Müdürü